

# SLOVENSKI GOSPODAR.

## List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabonseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

**✎** S 1. aprilom je potekla naročnina tistim, ki so se samo na četrť leta naročili, kdor še želi dalje naš list brati, naj se kmalu dalje naroči in kdor še je kaj na dolgu, naj dološlje, da pri razpošiljanji lista ne bo zmešnjav. Šťv. 2, 5 in 12 ne moremo nikomur več poslati, ker jih nimamo.

Opravištvu „Slov. Gospodarja.“

### Kedaj bodo gosposke slovenskim strankam slovenski dopisovale?

Mnogo slovenskih občin je sklenolo slovensko uradovati, ter je prosilo c. kr. okrajne glavarje, naj jim slovenski dopisujejo; ali ti se držijo kaj žilavo stare navade, ter dopisujejo, kakor prej, še vedno nemški z malimi izjemki. Slovenci pa smo dobre duše, ter to potrpežljivo prenašamo, mesto da bi se pritožili pri višjih gospodskih, namreč pri deželnem namestniku v Gradci, ali pa celo pri ministru notranjih zadev na Dunaji, kateri bi gotovo podučil okrajne glavarje, kako morajo z nami občevati ker to sami nečejo znati.

Ko so 20. junija 1880 dr. Šuc in drugi slovenski poslanci v deželnem zboru v Gradci namestnika vprašali, ali hoče vlada za to skrbeti, da se bo s strankami slovenske narodnosti v uradu ustno in pismeno slovenski občevalo, odgovoril je ta, da mu je v teku 10 let samo eden slučaj znan, da je od političnega upravnega urada t. j. od okrajnega glavarja, stranka na slovensko ulogo dobila nemšk odlok, da pa se je okrajnemu glavarju takoj zapovedalo, naj se ravna po obstoječih predpisih.

Toraj samo enkrat se je stranka pritožila pri namestništvu proti nemškemu dopisu. Okrajni glavarji dobro znajo, kako potrpežljive duše smo mi. Oni dobro vejo, da se mi ne bodemo pri višjih gospodskih pritožili, za to se pa pogosto ne brigajo niti za obstoječe predpise in naredbe, ki jim velevalo, da nam morajo slo-

vensko dopisovati, niti za naše prošnje, naj nam ne pošiljajo nemških dopisov, ker jih ne razumemo.

Ko je grof Taaffe minister postal, obljubil je, da bode skrbel, da bode tudi Slovenec dobival slovenske dopise od gosposke, Čeh česke itd. Marsikateri se je toraj vže čudil, kako je to, da je še vedno vse pri starem, da gosposke nečejo še sploh o slovenščini nič prav čuti. Ali to smo mi sami krivi, ker se ne pritožimo pri višjih gospodskih.

Kaj je minister Taaffe letos 5. marca v državnem zboru odgovoril rusinskemu poslancu Kulačkovskemu, ko je tožil, da rusinskim kmetom še sploh pošiljajo okrajni glavarji dopise v jeziku, katerega kmetje ne razumejo? Rekel je: „Če je to resen, moram to jako obžalovati, in zatrjujem, da bom vse storil, kar je meni storiti mogoče, da se to ne bode več godilo. Jaz bi le prosil, naj se mi posamezni slučaji, v katerih politične oblasti ravnopravnost žalijo, naznanijo; kajti dokler se mi posamezni slučaji ne naznanijo, tega ne morem verjeti. Jaz moram za to skrbeti, da se postave in naredbe izvršujejo.“

Dozdaj se še toraj nikdo ni pri njem pritožil, da se mu pošiljajo dopisi od gospodsk v jeziku, katerega ne razume. Še verjeti ne more, da bi se to res godilo.

Če hočemo, da se bo to odpravilo in se z nami ravnalo, kar je prav, morali bodemo tako tako le postopati:

Slovenski župani, šolski sveti itd., ki dobijo od okrajnih glavarjev nemšk dopis, naj ga pošljejo nazaj s prošnjo, da se jim to v slovenskem jeziku pošlje. Okrajni glavar bode jim zdaj poslal slovenski, ali pa jim pisal, da morajo nemškega vzprejeti, ali pa se naj, če jim to ni prav, pri višjej gosposki pritožijo v 8 ali 14 dneh. Zdaj treba v teh dneh pritožbo napisati, v kateri se pové, da okrajni glavar neče slovenski dopisovati, ampak sili z nemškimi dopisi. Pritožba se pošlje namestniku, in

če ta ne bi okrajnemu glavarju zapovedal, naj slovenski dopisuje, pa ministru.

Take pritožbe ali takega rekurza pa ne zna vsak predstojnik sam napraviti. Naj se toraj mahom obrne na odbor „Slovenskega društva“ v Mariboru. V odboru tega društva so možje, ki poznajo postave, in bodo jim radi napravili pritožbo ali rekurz in sicer zastonj, kajti „Slovensko društvo“ ima namen, da brani narodne in državljanske pravice slovenskega naroda.

Če se ne bomo pritožili, ne bomo nič dosegli. Mi ne smemo misliti, kaj bomo se sami pritoževali, saj smo slovenske poslance volili, da se oni za nas potegnejo. Naši poslanci resen storijo, kar morejo, in tisti, ki „Slovenskega Gospodarja“ štejejo, vejo kako so se vže za nas potegovali. Ali tedaj vstanejo drugi, nemški poslanci, kakor celjski Foregger, ali mariborski Schmiderer, ali Hackelberg ali Carneri, rekoč, da ni res, kar so naši poslanci pravili. Kajti slovensko ljudstvo neče, da bi se mu slovenski dopisovalo, temuč terja, naj se mu nemški dopisuje; ali pa, da so pritožbe slovenskih poslancev prazne čenče, kajti gospodske se ravnaajo po predpisih in postavah, ter dopisujejo in odgovarjajo Slovencem slovenski. Za to se pa tudi nikdo pri namestniku ali pa pri ministru ne pritožuje. I ker se res nikdo pri ministru ne pritoži, jim ta verje ter si misli, da je gotovo vse v redu, da se nam gotovo krivica ne godi, ker smo tiho in se ne pritožujemo.

Zatoraj pa se moramo pritoževati, da bo minister zvedel, kako nas mučijo z nam nerazumljivo nemščino. On bo nam potem vže pomagal, in stopil tistim okrajnim glavarjem, ki nečejo o slovenščini nič čuti, na prste, da bodo morali Slovencem slovenski dopisovati. I. D.

## Gospodarske stvari.

### Kako spoznati ali je krava breja ali ne.

Pri kravah se pogosto opazi, da se 3—6 mesecev po ubrejenji zopet pojajo in da se vsled tega zopet k biku spuščajo. Marsikteri kmetovalec potem svojo kravo proda kot debelo in težko in izmolženo. S tem si pa sebi in mesarju mnogo škode naredi. Mesarju ker kupi prav za prav le kumerno ne pa debelo kravo, kajti tele v kravjem telesu zavira odebeljenje krave, ker vso boljšo hrano na se vleče. Če se pa taka krava drugemu kmetovalcu proda, nakloni prodajavec sebi na kvar kupcu proti svoji volji velik hasek, ker mu dober kup kupljena krava pred časom tele povrže.

Dobro znamenje breje krave je skušnja z mlekom. Z brejastjo kravino se tudi njeno mleko spremeni. Mleko postane težje in je tudi

drugače kemične sestave. Najprostejša skušnja je v steklenici vode, v katero se z majhno žličico mleka kaše, vendar tako, da se mleko od roba steklenice v vodo odteka. Mleko breje krave se najprej na dno steklenice pogrezne in se potem polagoma zopet na vrh vzdiga in z vodo pomeša. Mleko krave pa, ki je na novi dojbi, kakor tukaj pri nas pravimo, se brž zgoraj z vodo pomeša in se ne pogreza na dno, da bi se ne prej z zgornjo vodo ne pomešalo.

### Grahov žužek.

Najbolj zanesljiv pomoček tega škodljivca se znebiti je, da se brž ko se je grah pospravil v grahu samem vgonobi. Praša se le kako se najprej to more zgoditi. Kakor so najnovejše skušbe pokazale, gorkota ni popolno zanesljivo sredstvo grahove žužke vničiti.

Kaljivna moč grahova pri temperaturi od 52—53° C. že trpi škodo med tem, ko žužku taka vročina še ne gre do živega. Nasproti temu pa ga žvepleni ogljenec gotovo vsmrti. Najbolj prosti način ga vsmrtiti je pa tale: Vzame se na kilogram graha blizo za dve žlici žveplenega ogljenca. poškropi se ž njim grah, ki se je potem v posodo djal, ki se da zračno trdno zapreti. Ta posoda se potem postavi na mesto, na katerem je 25—30° C toplote in se pusti tukaj par dni stati. Ko se posoda odpre, se najdejo žužki vsi mrtvi. Trohica več ali manj žveplenega ogeljca nič ne de. Opomniti je treba, da je žvepleni ogljec razpuhtljiv in če se ga preveč razpuhti se more vneti. Pa ne sme se misliti, da bode grah popolnoma brez žužkov, če se vsmrtijo. Če tega ne storé vsi sosedje, priletijo žužki iz sosednjih njiv in položé jajčica v stročje grahovo oziroma v grah. Če se hoče, da se kateri kraj tega žužka do čista osnaži, mora se uničevanje splošno goditi. Žužek v grašjem zrnu do polne zrelosti vzraste in se po žetvi, ko je grašje zrno že trdo, nobenega zrna ne loti. Spomladi izleze iz graha ali še v kašti ali pa že na njivi, da se potem pari in ko grah cvete v cvetke jajčeka zaleže.

Pivne tropine so živinska krma, ki ima obilo gujilca v sebi toraj ravno tistih snovi, iz katerih se najbolj mleko in meso v živalskem telesu napravlja. Pokladajo se toraj goveji živini in konjem z velikim pridom. Vendar pa je skrbno paziti na to, da tropine niso skisane ali celo plesnjive, kar more živini zelo nevarno postati.

Kako podgane preganjati. Nekteri se poslužujejo katranovca, da z njim te nadležne škodljivce preganjajo. Nalije se ga namreč po luknjah, po katerih najbolj podgane sem ter tje švigajo, da si s katranovcem kožuh zamažejo, kar jim je tako zoperno, da se rajši iz takega kraja drugam preselijo, kjer se jim ni take zamazbe bati.

**Konjerejsko društvo** izda letos 4585 fl. za premiranje konj, za podučne svrhe 450 fl., za list „Pferdezüchter“ 600 fl., za pospeševanje konjerejstva 1010, razne stroške 1970 fl. Lani se je od 689 na 10 štacijah pripeljanih konj premiralo 243, za kar se je izdalo 4024 fl. Letos bode premiranje konj v Žavci, Mariboru in Ljutomeru s konjskimi dirkami vred.

**Goveja kuga** prikazala je se na Kranjskem v srenji Podvenskeje kočevskega glavarstva tik meje hrvatske in je vvažanje goved iz omejenega glavarstva na Štajersko prepovedano.

**Sejmi.** 9. aprila Dobova, Središče, 10. apr. Koprivnica, 11. aprila Sevnica, sv. Peter pod sv. gorami, 12. aprila Gradec, 14. aprila Zdole.

## Dopisi.

**Od Ptujске gore.** (Občinske volitve) so sklenjene, večina izvoljenih ima našo zaupanje, ker so mirni pošteni ljudje, zvesti Slovenci in dobri kristijani, in bodo gotovo za blagor in korist občine skrbeli. Vender moramo v zadnjem trenutku še sledečo željo izgovoriti, in jo izvoljenim gorko priporočati. Kdor razmere na Gori pozna, mora priznati veliko potrebo, da se v naš razburjeni kraj zopet mir vrne, ker taka svaja le škodi. Mi tedaj svetujemo novim občinskim odbornikom: izvolite si za župana mirnega, poštenega moža, dobrega kristijana, potem naj bode mož naše krvi, t. j. naj bo zvesti Slovenec, ker sramota bi bila za nas, ako bi nam kdo očital, da ni na domačih tleh taki mož zrasel, kateri bi vreden bil, naš župan biti, da bi mi drugemu več zaupali, kakor svojemu rojaku, kateri se je med nami rodil, in kateri je od malih nog vse naše veselje, pa tudi vse naše nevolje z nami delil. Mi imamo taka moža dva, to sta Štefan Kosiše in Kozoderc. Mi v tem nečemo izreči, da ovi drugi nebi poštenjaki bili, Bog ne daj; ali župan zamore le eden biti, vsi drugi so njegovi svetovalci. Kosiše in Kozoderc sta vže bolj priletna moža, hladne krvi, in bota gotovo za to skrbela, da bode pri nas zopet krščanski mir vladal. Prosite tedaj Štefana Kosiše-ta, naj toto breme na se vzame, — saj to ni nikaka slast, župan biti, ampak breme, prosite ga, naj bo naš oča; in če on nebi hotel biti, prosite Kozoderc-a, naj on občinsko gospodarstvo v roke vzame, to bode za celo občino dobro. Bog pomozil!

**Iz šaleške doline.** (Volitve v okrajni) šoštanjski postale bi lahko osodepolne za narodno stranko. Nemškutarji napeli so vse sile, da bi zmagali. Pri velikem posestvu se jim je to vsled prevelike malomarnosti narodnjakov v resnici tudi posrečilo. Imeli so pa tudi dobrega zaveznika, namreč jezične babe, kajti znan šoštanjski narodnjak dejal je: ako narodno volim,

me babe preženejo! In volil je nemčurja iz strahu pred babami. Strašiti se par ostrih babjih jezikov, ter radi tega voliti nemškutarja — je vendar preveč. Če je pa imel tudi kako osobno mržnjo do narodnih kandidatov, naj pomisli, da to ne gre za osobnosti, ampak za stvar. Naj si bode kandidat najhujši osobni nasprotnik, pri tem se rodoljubno srce ne sme umikati, ne radovoljno uho nastaviti zakletim našim sovražnikom, ampak stati mora, kakor skala za sveto našo narodno reč. S tem kaže mož, da je jeklen, da je čist značaj. Upamo, da v prihodnje omejnjeni gospod se ne bode več dal na tak način zapeljati, ter da bode, kakor popred tako tudi zanaprej krepko se za domovino našo potezal. Naši „Germani“ hočejo po izgledu Celjanov, Slovenjogradčanov itd. imeti tudi svoj nemški „Schulverein“. Privandrani Kranjec, ki čuje ne ime Wagner, nabira s posebno navdušenostjo podpise za omenjeno veliko nemško društvo. Nabral jih je neki vže okoli 50. Kristijan Kern, katerega slavna naša duhovščina še zmiraj velikodušno podpira, mu je najboljši sodelavec. Slovenec — mirna duša ne zine k temu početju ne črne, ne bele. Kaj še! On je tako dober, da gre k temu svojemu sovražniku še potrebne reči kupovat. On mu nosi denar, da ta leži proti njemu rogovili in razsaja! Ne pomisli, da sovražniku v roko orožje tiščati je vendar najbolj nespametno! Slovenski okoličani! bodite vendar enkrat previdni in popustite to za vas pogubonosno malomarnost. Okrepite se, ter ne nosite več svojih žuljevih krajcarjev najhujšim sovražnikom! Kupujte rajši pri domačinih ali vsaj pri takih, ki Slovencem nijso ravno nasprotni! Videli bodete, kako hitro bodo potihnil, kako naglo jim bode greben upadel. Ako jih že Bismarkova Nemčija tako vleče na sebe, naj idejo k nji, srečen jim pot, solz gotovo ne bodemo točili za njimi. Dokler so pa pri nas, gledati moramo, da nas ne dobijo pod se, ter nam ne onesnažijo, lepo našo slovensko zemljo!

Opazovač.

**Iz Dobrne.** (Maslo nemškutarske omike.) Celjski „lisjak“ ali po krivem „Kmetški prijatelj“ imenovan je v zadnji številki ponatisnil neko poročilo o dosedanem delovanju tukajšnje podpodružnice kmetijske družbe, poročilo, katero sem kot ud imenovane družbe bil priobčil v družbinem glasilu „Landbote“. S prestavljenim dopisom je tudi moj podpis prišel v glavni list lisjakov, in sicer po zvižaji, ker „Prijatelj“ ni povedal, da si je dopis skoval po drugem časopisu, pač pa je še v svojo pokvečeno prestavo vtaknil celo besede, katere naj kažejo, da sem jaz „dopisnik temu listu“ t. j. „lisjaku“, a to seveda ni resnica. Vodstvo kmetijske družbe v Gradci si je že razgledalo naznanjeno maslo nemškutarske omike.

M. Karba.

**Od sv. Ane v Slov. goricah.** (Sloven-  
ci, pazka!) Kako sedaj nemškutarji s Slovenci  
ravnajo, to je žalostno. Deco nam v šoli po sili  
ponemčjujejo; ne učijo nje pametno nemški, am-  
pak tako, da se slovenščina in drugi potrebni  
nauki zanemarjajo; v to svrho stavijo tu in  
tam takšnih ponemčevalnic; glavni steber jim  
je prusko-nemški „Schulverein“. V št. 6 „Slov.  
Gosp.“ beremo dopis od sv. Benedikta „da so  
nekdaj posebno pri sv. Ani nemščino v glavo  
tlačili“. A da bi Slovence tukaj leži premagali,  
nameravajo novo — šolo zaphati občini Šitan-  
ci; vendar župani v okolici se bojda močno  
ustavljajo, vedoči, kako drago so jih stale farne  
šole. Dobro, izvrstno! Menda ima tudi tukaj  
„Schulverein“ svoj nepotrebn nos! A slišimo  
takšnih neumnosti o tej šoli, da se more vsak  
pošten človek smejati, osobito Slovenec. Da bi  
si leži novih šol zmoledovali, trosijo po svetu  
same laži. K županom je prišlo črno na belem,  
koliko da imajo otroci od ene in druge hiše k  
farni šoli pri sv. Ani. Posestniki tik cerkve,  
imajoči komaj nekaj minut, imajo zaračunjenih  
po 15—20 minut, a eni, oddaljeni od cerkve po  
četrt ure je bilo črno na belem po  $\frac{3}{4}$  do 1 ure.  
To so takšne nemškutarske laži, da se jim vsi  
smejimo. Proč s tem, ne nalagajmo si novih bre-  
men. Bodimo zadovoljni s farnimi šolami! Da  
pa bi nemškutarjem pri sv. Ani vendarle ne  
odlenkalo, se močno skrbijo, in pošiljajo in po-  
sujujejo v našo faro svoje evangelije — „Ta-  
gespošto“ in to celo mladim fantom, da bi tem  
hujši nemškutarji postali! Grdo! Zatoraj pazka!

Sovražnik Judažev.

**Iz Rogačkega okraja** (Vreme, lisja-  
kovci.) Letošnje vremsko prerokovanje o sušci  
se je skoro podvojilo, ker ni samo z repom ali  
z glavo zmajal, temveč je bil, in lomastil okoli  
sebe od kraja blizu konca tako serdito, da si  
kmet skoro nič opraviti ni mogel. Ker nam  
dragi čas tako brez vsega prida odhaja, jelo  
nas je vendar skrbeti, kaj bo z jarino, vino-  
graško rezjo in kopjo! Pa mili Bog nas se je  
usmilil, ter nam vže podaril par lepih dni, ka-  
teri nam znajo zaceliti poprejšno zamudo. Ima-  
mo pa še drugo vreme namreč: Gospodarsko-  
politično in narodno. Katero se nam tudi rado  
spreminja. No, slabo gospodarsko stanje naše  
zakrivile so mnogovrstne vjime, kakor pogoste  
toče, mraz, in druge nesreče, kakor lahkomi-  
selna zapravljivost, nepotrebne in dostikrat kri-  
vične tožbe, katere sploh kažejo premalo lju-  
bezni do bližnjega in preveliko do samega sebe  
in več takih in enakih nezdod, katerih na tem  
malem prostoru ne moremo vseh navesti. — Vo-  
litve za občinske zastope so se že vršile, delo-  
ma še se bojo. Nekatero občine začele so ven-  
dar enkrat slovenski uradovati, a okrajno gla-  
varstvo odpisuje nemški. Na noge toraj župani  
slovenski, začnite pri sebi najpoprej in tako

bote pokazali, da ste v resnici Slovenci in če  
bodete obče zahtevali slovenskih dopisov tudi  
dobivali jih bote. Da pa tudi celjski kmetski  
krivi „prijatelj“ našega okraja ni preziral, je  
lahko verjetno, pa kakor po drugod, potrkal  
je tudi tukaj le na vrata nemškutarjev in nem-  
čurjev v Rogaci in na Slatini. Kar je c. kr.  
uradnikvo, se je menda samo gospod . . . tako  
ponižal, ponujati med ljudi tako malovredno  
blago. Izmed tržanov je pa tako, kjer je „šul-  
verajn“ tam tudi lisjak velja. V Slatini se ve  
da tudi ni brez nja, a tu strada, ker ne upa  
redno na svoj plen. Za zdaj konec, samo tisti  
tri možakarji, če onega ne vštujemo, ki bi slo-  
bodno robec na glavi nosil, ki še hočejo kot  
katoličani veljati, se slobodno sramujejo s ta-  
kim grdim listom stopati na dan; če pa bi to  
vendar še dalje delali, objavimo jih imena.

Narodnjak.

**Stonjci pod Ptujem.** (Sila z novim  
šolskim poslopjem — g. Herman.) Pri  
sv. Marku plačujemo od šolske sobe najem 80 fl.  
drva stojijo okoli 80 fl. potem snaženje itd.,  
vse mora plačeno biti, učitelja pa ni! Otroci  
čepijo doma, naučijo se malo ali nič. Vendar  
je slav. c. k. deželni šolski svet naše Stojnce  
izobčil iz Markovske šole; naj si kupijo ali po-  
stavijo lastno šolsko poslopje, ker ne smejo svo-  
jih otrok tjejak — kakor do sedaj 60 let —  
več v šolo pošiljati. Ta občina je siromišna,  
zadolžena: vsled večkratne toče in lanske po-  
vodnji, vsled (v kratkih letih 3kratnega) straš-  
nega požara. In ta bi si naj lastni šolski grad  
stavila za 5000 fl. — potem pa še sak splela,  
da učitelja vlovi; kajti če učitelja pri sv. Marku  
ne moremo dobiti, bo tudi naše šolsko poslopje  
prazno stalo, a posestva bi se nam prodavala  
za plačevanje k šoli, ker gotovine nima nobe-  
den. Sedaj se bomo našega slavnega deželnega  
in državnega poslanca M. Hermana morali po-  
prijeti, naj nam bar nekaj v zmotnjavi pomaga.  
Prošnjo v ti zadevi bomo skoro poslali, naj nam  
pomagajo g. Herman iz teh zadreg saj z dob-  
rim svetom.

**Iz Braslovč.** (Narodnjaki.) Nova volitev  
občinskega zastopa naravnana je na 13. dan t.  
m. in je torej pred durmi! O važnosti občinskih  
volitev govoriti, bilo bi odveč; vsakemu narod-  
njaku in sploh bistro mislečemu občanu je do-  
bro znano, koliko važnega pomena so občinske  
volitve ne samo v narodnem oziru, temveč ko-  
liko gmotnih, v življenje vsakega posameznika  
segajočih vprašanj spada v področje občinskega  
odбора. Priporočati nove može za občinski od-  
bor, bilo bi brez potrebe. Vsakemu volilecu je  
iz lastnega prepričanja znano, da je sedajni ob-  
činski odbor naroden i nam Slovencem vseskozi  
pravičen. Zato uživa pa tudi občno zaupanje,  
česarvno si neka nemčurska svojad na vso moč  
prizadeva ter uporablja vsako še tako nesramno

sredstvo, da bi navdušila ljudstvo za uničenje narodne stvari, katera se je zadnja tri leta pod sedajnim občinskim odborom tako krepko razcvitala. Na čelu tej svojadi je znani klobučarski mojster in bivši župan, sicer rodom Slovenec, a žalibog sovražnik vsega, kar zamore služiti v narodni prospeh. Po njegovem mnenju naj bi bila naša šola nemška, občinsko uradovanje nemško, in Bog si ga vedi kaj še vse nemško. Pa oglejmo si možaka še v društvenem oziru: Mej časom svojega županovanja tiral je pred sodnijo več ko 12 oseb, zgoli zarad osebnih, po njem prouzročenih prepirov. In če se konečno ozremo na gmotno stališče, katerega je on kot župan občini nasproti zavzemal, vidimo žalibog, da je moral pozneje — ko so se njegovi računi na tanjko pregledali — povrniti občini znatno svoto denarjev. No, in takšen človek se predrzne, še upati in celo nagovarjati, da bi ga še volili? — Smešno! Kaj pa njegov pajdaš, tisti zloglasni „dichter“, kateri je bil zadnjič v „Slovenskem Gospodarji“ tako neusmiljeno pohvaljen? Ta pa od samega dolgega časa, ker nima družega opravka, zлага baje vedno neumne pesni o narodnih poštenjakih, hoteč s tem pokazati svojo modrost za kakšno častno mesto v občinskih opravilih. Sicer pa je škoda za čas, o tem stvoru kaj več omenjati, ker je itak toliko uničen, da ne more kaj škodovati. Opozarjamo samo na to, da zahteva čast vsakega narodnjaka, da se takšnih narodnih „dvoživk“ ogiblje, da se pa udeleži volitve. Torej narodnjaki, le k volitvi! Čim več volilcev, tim sijajnejša zmaga.

Več narodnjakov.

## Politični ogled.

**Avstrijske dežele.** Slovensko društvo je s svojim zadnjim zborovanjem v Šoštanji vse nemčurje in liberalce štajerske iznemirilo. Na vse strani lažejo in obrekujejo in svetu zaterjujejo, da je društvo brez vsega pomena. No, zakaj se pa toraj toliko jezite in ujedate? Društvo je bilo potrebno in delalo bode neumorno naprej. Slišati je, da je tirjanje slovenskih paralel in slovenskega učnega jezika na učiteljski v Mariboru posebno v Gradci zasmrdelo. Verujemo. Tam še vedno čepijo tisti čuki, kateri mislijo, da nemštvo kedaj pogoltne vse Slovence. — Državni zbor prične danes svoje zborovanje; šolska postava pride v ponedeljek na dnevni red. — Volitve za mestni zastop Ljubljanski bodo 16. 17. in 19. aprila; iz volilnega zapisnika je 60 nemških penzionistov izbacjenih; toti dedovje so vsi nekdanji iz Gradca, kder še sedaj denarje vzdigujejo in občinske doklade plačujejo, nalašč se preselili v Ljubljano, da pomnožijo število nemčurjev in pri volitvah pomagajo. No, sedaj je temu konec storjen. Nem-

čurji se silno jezijo, še bolje pa sramujejo, ker je tolika zvijača prišla na dan. — Na Ogerskem so ljudje silno razburjeni, zlasti magjarski: Jurij plem. Majlath, najvišji sodnik, 70letni starček, bil je v lastnej palači v Budimpešti od tolovajev sred noči napaden, zadržan in izropan, jezik so mu iztrgali in usta zamašili. Morivci so skoz okno se po vrhovi spustili na tla in všli. Pravijo, da je prejšnji hlapec Sponga v porazumljeni hišnega husarja Brešča ubil Majlatha. Brešec je zaprt, Sponga pa je všel. V Karpatah je zapalo veliko snega, ki sedaj kopni in močno nopenja ogerske reke, da se bojijo povodnji. — Hrvatje dalmatinski so silno hudi, da jim tlačijo nemščino v višje urade, in jim tudi iz Maribora došli g. Pavič ne ugaja, ker ne zna prav hrvatski.

**Vnanje države.** Nemški cesar Viljelm boleha tako, da je večjidel v postelji. Bismark hoče vvažanje tujega lesa na Nemško zabraniti zlasti hrastovih dog. To pa Nemcem ni po volji, ker nimajo doma zadosti hrastja in poslanci se močno upirajo Bismarku. — Ruski car pada se meseca maja h kronanju v Moskvo. Tje pričakujejo mnogo tujih gostov, med temi je tudi greški kralj, črnogorski in bolgarski knez, nadvojvoda Karl Ludvik, princ Karl pruski in princ Waldemar danski in bržčas tudi kralj perzijski. Železnico v Sibirijo pričnejo še letos staviti. — Rumuni nameravajo kanal skopati od Črneyode do Kustendža in tako Donav napeljati v Črno morje; za ladije iz Donava do Carigrada bi se pot skrčila za 500 kilometrov in vsi prepiri zavoljo ustja sedanjega Donavskega v Črno morje bili bi končani. — Srbski ministri so starega nadškofa odstavili in na mesto njegovo bil je izvoljen Mraovič. Posvečenje škofovsko mu podeli Karlovački patrijarh. To je Srbe precej razžalilo. Sploh pa kralj Milan ni nič priljubljen in mogoče, da bode izgnan. — Črnogorci in Albanezi so se zopet zgrabili na Skadarskem jezeru v ladijah; Albanezi bili so tepeni. — Greki začnejo železnice staviti, 12 milijonov hočejo v to svrhu porabiti. — Turški sultan je v Libanon blizu svete dežele poslal Prenka Bib-Dodo, albanškega kneza, za poglavarja. Svet se temu čudi. V Albanijo kneza sultan ne pusti domov, a pošlje ga kot svojega namestnika v daljno Azijo. — V južnej Ameriki so Chilenci vendar enkrat mir sklenoli z nesrečnimi Peruvijanci!

## Za poduk in kratek čas.

Miramar.

„Človek že po svoji naravi hoče vedno več zvedeti“, glasi se oni znameniti stavek, s katerim pričinja svojo metafiziko modri Aristotelj, katerega izreki so zakoni. Da ustrezem temu

notranjemu nagonu, peljem se v četrtek 13. februarja, ko je popoldansko solnce toplo sijalo z vedrega neba, za morskim obrežjem po tesno ozki, skalam in morju sè silo odvzeti cesti proti gradu Miramar, ki je bleskosijajen biser ponosne Adrije. Samotno pa veličastno se vzdiga iz sinjih adrijanskih valov to čarodejno bivališče nadvojvode Ferdinanda Maksa, toli nesrečnega cesarja Mehikanskega. On sam je vstvaril sè svojim bistrim duhom to veselo zavetje, kamor se je preselil, ko je zgubil kot guverner ali deželski poglavar Verono in lepo Lombardijo.

Arhitektonično krasno in umetno ozaljšano poslopje — zidano v normanskem zlogu — obdaja širok vrt, v katerem veselo rastejo drevesa, zelišča in cvetljice, katere je nadvojvoda ali sam prinašal iz daljnih krajev, kakor iz Brasilije, ali pa jih je pošiljati ukazal iz južnih dežel. Koder je bila svoj čas pusta goličava, vrste se sedaj senčnati gaji ceder, cipres, akacij, banan in palem in drugih inozemskih cvetok, ki bi moža strokovnjaka silno zanimale, a mene nevedneža so le razveseljevale. Človek bi rad ostal in si postavil šotore v sredi paradiža cvetljic.

Raz griča stoječega v sredi vrta, ponuja se očesu rajsk pogled na valovito Adrijo in njene obali, ki so kakor zagrajene z mičnimi hišicami in z ličnimi palačami. Videl sem Schönbrun in Laksenburg, gledal prelepe vile v Wildbadsteinu in okolo Solnograda, občudoval sem krasne palače v Rimu in okolo Rima kakor v Napulji in okolo golfa Napuljskega in Bajskega, pa skoro mi svet ni tako dopadal, kakor v Miramaru.

Znotraj je gradič okinčan in opravljen še tako, kakor je bil takrat, ko je nadvojvoda Maks nesrečno odjadral za srečo v Mehiko. Pri vходу na zidu visi razno orožje, prineseno iz tujih dežel, okusno uredjeno in razdeljeno vmes pa velikansko beneško ogledalo.

Po hodnikih stoje ogromne posodve iz kinškega in japonskega porcelana, polne inostranskih cvetočih rož. Perzijski in arabski tepihi leže razprostrti po parketih, kakor steklo gladkih. Nadvojvoda je bil mornar — mornarstvo je bilo življenje jegovega življenja — zato je tudi v gradu soba, polnoma podobna kajiti ali ladijski hišici, v katerej je pridno studiral, pisal in risal s trudom osnovane načrte. V to svojo delavnico je slišal in sliši vsakdo pljuskanje morskih valov, a skozi okno gleda v sobo Trst in luka Tržaška.

V bogati bukvarnici najdeš napis: Memento Verona! Nadvojvoda je neki sam rekel: to „memento“ — ta „spomni se“ berem, kadar se čutim žalostnega, nesrečnega, kajti nesrečnejši ne morem postati, kakor sem bil: zgubivši Verono in ž njo prelepo Lombardijo.

Sobe, v katerih je bivala jegova supruga

prenesrečna Šarlota, so olepšane s finim okusom, da bi smel biti v svojej krasoti majhen muzej umetnosti in komforta. V spalnici visi nad posteljo lepa molitvica k angelu varhu:

Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna: custodi, rege, gubernare. Amen.

V dvorani, za slovesne sprejeme in avdijske odločeni, sem čital obilo pomenljivih napisov, ki se lesketajo na umetno-izrezljanem in bogato pozlačenem stropu in po zidu, odetem z dragocenimi zagrinjali. Tu opominja eden izrek na previdnost: Saepe sub dulci melle, venena latent. — Gostokrat je pod sladkim medom strup zakrit. Drugi povdarja: Vivitur ingenio, caetera mortis erunt — Živiš le po duhu, drugo smrti zapade. Tretji svetuje: Leve sit, quod bene fertur onus — Lehek je jarm, ktere ga rad nosiš. Četrty dobro karakterizuje svojega vstvarnika Maksa samega, ki se je pravega junaka pokazal v svojej neizrečeni nesreči Fortuna opes auferre, non animum potest — Sreča zamore bogastvo vničiti, a ne poguma. Peti priča o vrlih krepostih nadvojvodovih: Principis est virtus maxima, nosse suos — Vladovaljeva največja čednost je: poznati svoje. Ah! da bi bil kot cesar Mehikanski kmalu spoznal Mehikance, da bi bil poznal jih nepoštenost in nezvestobo, lahkomišljenost in zvijačnost.

Vsega priporočila so vredne besede, katere sem bral nad tronom z zlatom, srebrom in svilo prepreženim: Si fortuna tonat, caveto mergi, si fortuna iuvat, caveto tolli — če burja buči, glej, da ne utoneš, če se sreča smeji, glej da se ne prevzemeš.

To so modri izreki, katerih resnico je Maks sam skušal in okusil. Dvorano zaljšate dve veliki sliki, katerih edna prestavlja sprejem mehikanske deputacije, katera je dne 10. aprila 1864. leta došla iz dalnje Amerike v Miramar, da si Maksa izprosi in proglasi svojim cesarjem. Druga predočuje odhod iz Miramara v Mehiko — iz palače v grob.

Za vse dobro in lepo toli vneti in v resnici duhoviti mož je žalostno končal v novem cesarstvu.

Predsednik ljudovlade krvoželni, divji Juarez ga je ukazal — vsem milim prošnjam in vsemu skrbnemu posredovanju vkljub — brez vsmiljenja dne 19. junija 1867. leta ustreliti. Umrl je obžalovan, občudovan in slavljen. Jegovo truplo pak počiva v skupni rakvi cesarske hiše pri očetih kapucinih na Dunaji. In Miramar! to ljubeznjivo bivališče vesele sreče leži danes tiho, samotno, žalostno. Ono je kakor sanj iz prošlosti. Pesen je od kamna in lesa, ki pripoveduje o nagli spremembi posvetne, goljufive sreče. Minoli niso le za Aranjuez lepi dnevi, tudi za Miramar jih ni več, ni jih več za Lakromo.

Tukaj naj končam svoje popotne spomine, katere bi lahko nategnil še s tem, kar sem videl od Trsta do bele Ljubljane in dalje do Klavdije Celje, ki leži na oglu Savinjske doline, katera je po sodbi mnogo-potujočega Sebastijana Brunnerja edna najlepših dolinic v Avstriji. Čas je, da se vrnem domov, vsaj sem dolgo stikal in se pomikal po svetu. Pa resnica je, da potovanje mnogo koristi, ker bistri um, ostri pogled, vzvišuje duha, napolnjuje glave z lepimi idejami in srce z blažilnimi čuti. Poleg tega še širi in množi potovanje ljubezen do domovine, ker človek spozna, da je več vredna domača gruda, ko na tujem zlata ruda. Z Bogom torej blagovoljni čitatelj! odpusti, ako te je pri čitanju kedaj grabila nevolja in zgrabila jeza. Ti morebiti porečeš vesel Deo gratias! Da je spis končan, a tudi jaz podpišem z veseljem pod njega svršetek Gloria Deo! sosebono, da mi je sreča na potu vedno mila bila.

Na god sv. Rajmunda Pennafortskega 1879.

M. N.

**Smešnica 14.** Kmet proda kupcu kobilu. Ko se zopet ž njim snide, vpraša ga, kako da je kaj zadovoljen s kobilu? Nič kaj, odgovori, kupec, poginola mi je. Aj, aj pravi kmet, tega pa pri meni nikdar ni storila.

## Razne stvari.

(Svitli cesar) so ptujskim vojaškim veteranom podarili 50 fl. Vkljub temu pa baje hočejo toti možje zvečinoma Slovenci potegniti na binkoštno nedeljo z nemčurji in slaviti cesar Jožefovo podobo, ki je bil nemški, ne pa avstrijski cesar.

(Društvu sv. Mohorja) pristopilo je 2000 novih udov.

(Hmelja) bilo je l. 1881 na Štajerskem zasajenega na 1112 hektarah, vsaka je dala po 144—250 Kilo. Lani je hmelj veljal sprva 200 do 240 gold., pozneje 400 fl. meterski cent. Letos ga bodo veliko zasadili. Za kolje pa posekajo neizrečeno veliko mladih smrek.

(Veselica) celjskega kat. podpor. društva na belo nedeljo bila je vrlo dobro obiskovana in je se izvrstno obnesla. Hvala vsem sodelalcem, zlasti pevskega zboru!

(Celjko učiteljsko društvo) je imelo dnes svoje zborovanje. Govorila sta gg. Lopan in Brezovnik.

(V Pilštanji) baje 46% plačujejo davka za občinske potrebe! Sejmi pa dajo časih po 70 fl. mestnine.

(Mahrenberški go's. Baumgartner) deliva kot šolski nadzornik robe, 15—30 kr. vredne, med deco, učiteljem pa „Ehrengabe“ ali Judeževe srebrnike prusko-nemškega šulverajna.

(Žile prerezal) na vratu si je Pile v Očeslavcih in umrl.

(Slovenščine nesmožen dav. uradnik) v Mariboru je dobil iz uradnice dr. Dominkuševe slovensko kupno nagodbo pa djal: „Sie müssen schon länger warten, ich kann das nicht lesen, diese Sprache verstehe ich nicht“. Ukaz finančnega ministra od 12. marca 1862, števila 12.854 veli, da se imajo takšne vloge „unweigerlich“ sprejemati in v istem jeziku rešiti, v katerem se vložijo. Ne dvomimo pa, da bode ova vloga slovenski rešena. Marsikomu bode pa to kažipot, da ima slovenski vedeti, kdor hoče na Slovenskem uradnik biti.

(Poslanca dr. Radaja) želijo celjski nemškutarski prvaki v Srbijo in Bolgarijo odpraviti, pa ne bode šel, to naj le verjamejo. Slovenci pa vidimo, kako nesramna svojat se pri nas šopiri in domačine iz domovine izganja, da bi več tujcev in prusakov prostora imelo.

(Kramer Wagner) v Šoštanji je zbobnal „Ortsgruppe“ nemškegn šulverajna, nekov Reichenberg pa v Slov. Bistrici. Reveži se napenjajo, da bodo še pokniti morali.

(Celjski lisjak) poln slovnishkih kozlov psuje zopet na slovenske domoljube in blato kida na slovenske posojilnice. Nahaja se pa nekde nemško-liberalna posojilnica, ki od „purgarjev“ pobira 6% od „paurov“ pa 9 procentov. No, to so lepi kmetski prijatelji! Ali ne?

(Se v „klošter“ šel) bo celjski Glantschnigg, saj pa tako „brumno“ pisari o velikonočnej aleluji, da je kaj ter maže zelo po-božno nemškutarsko strd liberalnim kmetom slovenskim med zobe. Ti ga pa ližejo, da se jim res moramo smejati.

(Ptujski liberalci) hočejo na binkoštni pondeljek razkriti cesar Jožefovo podobo in turnerje od vseh vetrov sveta v goste povabiti. Slovenci pa nameravajo binkoštni pondeljek sklicati velik ljudski shod. To bode bržčas najbolji odgovor veliko-nemškim demonstracijam na slovenskih tleh.

(Ogenj) je baronu Puthonu pri Celji 10 oralov lepega gozda pokončal.

(Celjska „vahterca“) je Slovence dolžila, da so zakrivili oškodovanje cesar Jožefove podobe. Toda zvedelo se je, da je to storil razposajeni paglavec nekega nemškega uradnika. Vsled tega „vahterca“ kar molči o tej zadevi.

(Z Dobrne) se nam piše, da je tamošnji Novigrad kupil gosp. Adolf Kogan iz Odese na Ruskem. Dosedanji lastnik, g. Adolf pl. Leyritz, bival je ondi od leta 1864, županoval zaporedoma skoz 12 let; bil je dobrotnik cerkvi, šoli, občini, vbožcem. Poročilo pristavlja, da je prodajalec po rodu Nemeč, pa pravi Nemeč, bil je toraj Slovenec popolnoma pravičen ter je polovičarskim po-sili-nemečem krepko na prste stopal, kedar se je ponudila priložnost potegovati se za pravico.

(Občina Hardek) nad Ormožem uraduje slovenski, kar je zopet izvoljeni pridni župan g. Fr. Hanželič naznanil c. kr. glavarstvu.

(Sv. Jurij na Pesnici) je dobil žandarje nastanjene.

(Električno svečavo) je prvi v Mariboru priredil za svoj paromlin pri slovenski cerkvi g. Scherbaum.

(Tatje) so v Hotinji vesi konja in brejo kobilo ukradli, 260 fl. vredno, Antonu Lotreku, Jožefa Lobniku v Orehovi vesi (mariborskega okraja) pa vozič in konjsko opravo in mahnoli proti Hrvatskej.

(Pekerskim viničarjem) se baje dunajski Reiser grozi, bržčas le po svojih logarjih in oskrbnikih, da zgubijo službo, če ne dajo dece v šulverajnsko ponemčevalnico. Kolika ljubeznjivost nemčurska!

(Nemškutarski prvaki v Celji) napali so v „krompirvachterci“ tudi g. dr. Serneca, ker slovenski uraduje. Jih pač jezi, da morajo njegove slovenske vloge brati in se po njih ravnati.

(Pekerski Reiser) daje na Pohorju gozde posekavati.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Rojko 20 fl. (ustn. in letn. dpl.), Košar Ivan 2 fl., Dr. Napotnik 2 fl., Vošnjak 2 fl., Ferk Mat. 1 fl. in Aškerc 1 fl.

Dražbe 16. aprila: dr. Strafella več posestev, 19.000 fl. v Ptuj; 18. aprila: Adelsten v Leskovci 1777 fl. Bistrica, J. Frangež v sp. Polskavi 7165 fl., Bistrica, Mat. Aleksič na Holmu 618 fl. Ormož.

**Loterijne številke:**

V Trstu 31. marca 1883: 57, 81, 69, 71, 39.  
V Linci " " 68, 55, 12, 36, 37.  
Prihodnje srečkanje: 14. aprila 1883.

**Mežnarska-orglarska služba**

pri sv. Rupertu nad Laškim z dohodki v prostovoljni pšenični, zmesni, in vinski bernji, ter od fare najetim stanovanjem, je razpisana do 1. majnika t. l. — Prošniki z dobrimi spričali poznanja not se naj oglasijo osebno pri cerkvenem predstojništvu Sv. Ruperta. 1—2

1—3

**Ponudba.**

Lep zidan hram se proda iz proste roke, pri sv. Urbanu blizu Ptuj. Hram je blizu cerkve in ugoden za vsakojako trgovstvo. Zraven je tudi lep vrt, sadonosnik, gorica in log. — Več se poizve pri Jož. Reišlnu pri sv. Urbanu pri Ptuj. Pošta: St. Urban. Pettau.)

**Nadučiteljska služba.**

Na dvorazredni IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri Malejnedelji je od 1. novembra t. l. nadučiteljska služba razpisana.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji, naj vložijo svoje prošnje do konca maja t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Malejnedelji.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru  
dne 23. marca 1883.

2—2

**Predsednik.**

3—3

**Hišne orglje**

v okusni omari, še celo nove, so na prodaj. Več naj se pozve pri gospodu

**J. Skamljiči,**

organistu pri sv. Benediktu v Slov. gor.

**Mežnar-orglarska služba**

pri sv. Jederti nad Laškim trgom z dobrimi dohodki in prostim stanovanjem je do 1. maja t. l. razpisana. — Prošniki naj pošljejo svoja spričala župnijskemu uradu pri sv. Jederti (Tüffer.) 3—3

3—3

**Semena**

**za vrte, polja in travnike**

za čijih dobroto je dovolj poročstva prodava

**Grof Henrik Attemsova semenorejska štacija St. Peter pri Gradci**

Ceniki se, ako kdo želi, pošljejo brezplačno. 3—3

**V najem**

dajem mojo **gostilno in mesarijo** pri Mali nedelji (Kleinsonntag) z njivami vred ali brez njiv. Hram stoji tik cerkve, in je tudi za kramarijo ugoden.

**Dr. Gregorič**

v Ptuj.

2—3